

DELAJSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadružni dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
sitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 97.

Sobota, 3. decembra 1932.

Leto VII.

Premirje v nemškem državnem zboru.

»Gospodski klub« Papein. Schleicher. Neurath in njih tovariši s plemenskimi naslovi ter bankirji in junkerji, si je zažgal streho nad svojo glavo. Sedaj pa kličejo za pomoč iz goreče bajte — parlament. Premirje bi radi sklenili s parlamentom. Izživeli so parlament in politične stranke skoraj tri četrtine leta. Izživeli tako drzno, da je danes ogromna večina javnega mnenja proti njim. V današnjem razvoju je pa tako politično stanje za vladno neprijetno, zato išče »gospodski klub« izhoda. Osvobodil bi se rad »more«, da bi v miru razmišljal o nadaljnjih svojih korakih.

Toda premirje! S kom naj napravi premirje in v čigavem interesu? Ali morda zato, da zopet uvede normalne demokratične parlamentarne razmere? Ne! Niti misliti ni mogoče, da bi »gospodje« imeli tak namen, zakaj, če si te ljudi ogledamo, vemo, da so ti inspiratorji nemškega fašizma, ki imajo nedvomno namen, da svoj koncept nadaljujejo ter pridobe za prehodno fazo fašizem zase. Pripravljeni so napraviti s fašizmom kompromis in nadaljevati svojo dosedanje politiko.

Drugo vprašanje pa je, če bodo mogli preslepiti nemško javno mnenje, ki je odločno proti njim. Nikdar ne bodo dobili delavstva za svoje namene. Med delavstvom se pojavlja bolj in bolj odločen odpor proti njih politiki. Delavstvo se ne bo ustrašilo niti razpusta državnega zbora, s katerim grozi »gospodski klub«, zakaj prav z razpustom državnega zbora bodo znatno poslabšali svoje pozicije.

V nemškem državnem zboru »gospodje« ne bodo dosegli premirja, ker bi bilo premirje spričo političnih krivic nenaravno in nemoralno. Odločitev bo v najboljšem slučaju padla v novih volitvah.

Kaj je politična korupcija?

V češkem listu Demokratický Střed piše Zd. Chytil o tem vprašanju. V svojem izvajanju pravi v jedru naslednje:

Politično korupcijo moremo imenovati vsak pomembnejši korak proti pravnim in moralnim načelom, ki jih državljanom jamči ustava. Ni treba, da je korupcija brezpogojno v zvezi z direktno denarno koristjo. Politična korupcija je, če si politični faktorji direktno ali indirektno za svojo odločitev pri oddajah dobav zagotove delež na dobičku v obliki določene provizije, ali pa, če si pridržijo pri takih dobavah pravico direktno ali indirektno do dobička za tretje osebe, na katerih so zainteresirane. Politična korupcija je tudi, če politični faktorji zahtevajo ali izpolnjujejo subvencije, dobiček, podpore za svoje strankarje, oziroma osebe, ki si jih hočejo pridobiti zase. Končno je korupcija tudi zahteva, da o sprejemu, napredovanju, vpokojitvi itd. uradnikov odloča predvsem strankina legitimacija. Boj proti politični korupciji je izredno težak. Prej je ne bo mogoče odpraviti, dokler ne bo imela javnost direktne kontrole ter izkazovala zaupanje samo osebam, ki so brez sumnje, da bi koruptivno postopale.

Velika rudniška nezgoda v Hrastniku

6 žrtev modernega kapitalizma.

Otožnost in srčna nejevolja se loti človeka, ko čuje o nesreči, o nezgodi. Tembolj zaboli vsakega resnega zemljana, ko postane žrtev nezgode večje število nedolžnih, v bedi živčih in svojce zapuščajočih delavcev. Rudniška nezgoda v Hrastniku!

V sredo so razobesili na palači Delavske zbornice črno zastavo v znak žalosti za šestimi delavskimi žrtvami v Hrastniku. Pravi vzrok nezgode se mora ugotoviti, da bo mogoče presoditi, kje je krivda. Tolažba, da v rudniku že 40 let ni bilo enako velike nezgode, ni tolažba, marveč je podobna le opravičevanju, ki pa ne more ničesar opravičiti. Zakaj dolžnost podjetništva je, da stori vse in temeljito, da se zaradi tehničnih nedostatkov ne zgodi niti ena nezgoda.

Kako se je velika nezgoda pripetila.

Nezgodo je povzročil bencinski motor v podkopnem rovu rova Ojstro. Oskrbovalec motorja rudniške železnice pravi, da je prevzel motor v torek zjutraj v redu, ne da bi opazil kake nerednosti. Prva vožnja iz rova je šla po sreči. Ko se je pa voznik vračal zopet v jamo, je opazil na križišču 900 metrov od vhoda na motorju plamenček, porabil vse pomočke da ga pogasi, toda ni se mu posrečilo, marveč je v nekaj trenutkih plamen okoli 9. ure zajel motor, vozičke, nato tramovje in premož. Klical je takoj na pomoč in opozoril bližnje delavce, da se rešijo iz jame. Takoj je dal javiti ogenj tudi v pisarno.

V bližini nezgode je delalo 22 rudarjev. Paznik Turenšek pa je bil ob nezgodi daleč v drugem oddelku. Rudarji, ki so začutili dim, so se skušali rešiti sami. Toda dim in strupeni plini so se zaradi ognja širili po rovu, tako da so rudarji, namesto, da bi bili planili skozi plast dima, kakor se je petim posrečilo, proti izhodu, hoteli bežati v nasprotno smer, kjer jih je potem zajela smrt v dimu in strupenih plinih. Grozovite so bile te minute!

Katastrofa je zahtevala šest žrtev, trije ranjenci se pa nahajajo v bolnišnici.

Nesrečni rudarji, ki jih je doletela smrt pri nezgodi, so:

Arhac Blaž, 30 let, samec, doma v Loki pri Zidanem mostu;

Babič Janko, 27 let, samec, doma v Trbovljah;

Drnožg Martin, 47 let, oženjen, doma v Trbovljah;

Jazbinšek Ignacij, 35 let, oženjen, doma v Jurkloštru;

Skornšek Franc, 32 let, oženjen, doma v Stari vasi in

Spajzar Vinko, 23 let, doma v Trbovljah.

V bolnici se nahajajo France Višner, Jernej Kramaršek in Jože Zajc, ki so bili vsi zastrupljeni s plini in so jih rešili nezvestne ter je upanje, da okrevajo.

Taka je kratka slika hrastniške tragedije, ki čaka delavca vedno na poti življenja, zlasti pa rudarja.

Pogreb nesrečnih žrtev se je vršil v četrtek, dne 1. decembra ob pol štirih popoldne iz rudarske kolonije

na pokopališče v Dolu pri Hrastniku, ki se ga je udeležila ogromna množica občinstva in vse podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije z zastavami.

Slava pokojnim žrtvam dela in kapitala ter opomin vsem onim, ki utegnejo biti krivi grozovite nezgode.

Kdo je kriv? Kdo odgovarja?

V torek dopoldne nekaj pred deveto uro se je vnel v rovu Ojstro bencinski motor jamske lokomotive in povzročil nesrečo, v kateri je bilo šest človeških smrtnih žrtev in trije poškodovanci, ki so bili rešeni pri reševalni akciji. Nezgode so v moderni produkciji mogoče. Tehnični napredek je sicer ukrotil naravne sile, vendar se pa dogaja, da se te ukročene sile ne pokore človeškemu duhu ali tudi ne njegovim fizičnim silam. Zgode se večje in manjše nesreče. Hrastniška nesreča je velika in prav svoje vrste, ker jo je povzročil le pomožni stroj v produkciji. Hrastniška nezgoda se razlikuje od drugih rudniških nezgod, kjer se podsuje rov, vdere voda ali nastanejo strupeni plini, ki se ob nepredvidnosti ali slabi konstrukciji rova vnamejo in povzročijo večje ali manjše rudniške nesreče.

Iz teh razlogov je zlasti pri tej nesreči potrebna temeljita in stvarna ugotovitev pravega vzroka nesreče. Oblast naj preiskavo izvrši v navzočnosti družbe in zastopnikov delavstva. Zakaj, če je krivda tudi na strani družbe, potem je to zločin nad rudarji in njih svojci.

Še drugo vprašanje nastane tu. Kdo je odgovoren sploh za posledice; kdo je dolžan preskrbeti svojce žrtev. Torkov »Slovenec« apelira na javnost, ne toliko na družbo. Po našem mnenju je družba odgovorna za posledice nezgod v produkciji, ker dosti dražje prodaja svoj premož in ker bi riziko delavčevega življenja morala nositi produkcijska družba. To je predvsem naravna, obenem pa tudi moralna dolžnost. Sumimo pa, da meščansko časopisje opisuje nesrečo, kakor bi hotelo pokazati, da družba ni kriva, ampak le — slučaj, da je družbo zapekla vest in srce, ko so nesrečni rudarji umirali v grozoviti muki. Ne, dolžnost družbe je, da prepreči s spretnim vodstvom in pažnjo vsakršno nezgodo, če se pa nezgoda vendarle pripeti, tedaj družba ne more odvaliti s sebe odgovornosti za izgubljeno življenje delavca in posledice, marveč mora krivico ali posledico nesreče na primeren način popraviti.

Za petdnevni delovni teden.

Sklep strokovnih organizacij v Zedinjenih državah.

V mestu Cincinnati je zboroval te dni kongres strokovnih organizacij v Zedinjenih državah. Kongres zahteva takoj uvedbo petdnevnega delovnega tedna in šest ur dela na dan. Predsednik strokovne zveze Viljem Green je izjavil, da se delavstvo za izvajanje tega cilja ne bo balo tudi največjih žrtev.

Zvišanje nezgodnega prispevka v socialnem zavarovanju.

Glavni krivec finančne krize socialnega zavarovanja — neplačani prispevki.

Minister socialne politike in narodnega zdravja je izdal naredbo, po kateri se zvišuje zavarovalni prispevek proti nezgodam v socialnem zavarovanju od 6 na 7 odstotkov na 100 Din zavarovane mezde. Nezgodne prispevke plačujejo v celoti delodajalci. Kako utemeljeno je bilo to zvišanje, ki se uvede z dnem 1. januarja 1933, naj pojasni šamo nekaj števil iz denarnega poslovanja zavoda.

Socialnozavarovalni prispevki služijo dvema namenoma. Svoj poseben sklad imajo bolniškozavarovalne dajatve, to je, bolezenske, zdravniške, zdravilne, porodne, rodbinske in smrtne dajatve in poseben sklad zopet nezgodne dajatve za rente ponesrečencev in svojcev. Višina potrebnih prispevkov je izračunana na podlagi dolgoletnih izkušenj. Toda današnje gospodarske razmere so tako slabe, da socialno zavarovanje s proračunanimi prispevki ne more izhajati. Delavska beda zahteva dejansko več pomoči, a mezde so slabše. Zato so dajatve, če bi se ne omejevale, ostale iste, zdravila in zdravljenje sicer, pa je postalo dražje. Če bi torej prvotno določeni prispevki zadostovali, ne morejo sedaj zadostovati, ker so zavarovalni prispevki nižji, jih je zaradi nezaposlenosti manj, in pa ker delodajalci s plačili prispevkov bolj in bolj zaostajajo. Temu je deloma kriva kriza, deloma pa tudi sabotaža, češ, kriza je, izgovorimo se nanjo.

Od tod prihaja, da ima bolniško zavarovanje 31 milijonov, nezgodno zavarovanje pa 37 milijonov dinarjev primanjkljaja. Primanjkljaj v bolniškem zavarovanju se pa mora kriti iz rezerv nezgodnega zavarovanja, če hoče zavod vsaj za silo ustreči bolnikom. Ta znesek bi morala bolniška panoga vrniti nezgodnemu zavarovanju, zakaj, če tega ne bi storila, in sedaj tega storiti ne more, ker ima v celoti primanjkljaj, pridejo v nevarnost rente invalidov, katerih je v državi s svojci vred okoli 16.000. Izhod iz te neprijetne zagate je bil torej edino zvišanje nezgodnega prispevka za en odstotek na 100 Din zavarovane mezde.

Napačno bi pa bilo mnenje, da socialno zavarovanje ne bi izhajalo s proračunanimi prispevki, če bi podjetniki izpolnili svojo dolžnost napram zavodu. Te številke so pa naravnost grozne. Od vseh predpisanih prispevkov so ostali delodajalci dolžni zavodu 174 milijonov dinarjev, to je 43 odstotkov, v bolniškem zavarovanju samem okoli 130 milijonov, v katerem znesku je tudi nad 60 milijonov delavskega denarja.

Iz teh površnih podatkov je razvidno, da nezgodni fond nima dovolj denarja. Tudi plačevanje nezgodnih zavarovalnih prispevkov je zelo v zaostanku. Predpis nezgodnih prispevkov je znašal okoli 78 milijonov, podjetniki so pa od tega zneska ostali dolžni okoli 29 milijonov dinarjev. Nezgodna panoga je imela nad 57 milijonov izdatkov, dočim prejme faktično na prispevkih okoli pol milijona dinarjev manj, neglede na to, da mora posojati ogromne zneske bolniškemu zavarovanju, ki ima po gornjih navedbah velik primanjkljaj, deloma zaradi slabih socialnih in gospodarskih razmer v

splošnem, v glavnem pa zaradi tega, ker podjetniki ne plačujejo dolžnih prispevkov, pa bodisi zaradi višje sile ali pa iz nemarnosti.

Zaradi neplačevanja prispevkov pa tudi delavska zbornica in borza dela ne moreta vršiti svojih funkcij v polni meri, ker tudi zanju odpa-dejo s tem veliki zneski dohodkov. Glavna krivda krize v socialnem za-varovanju je torej v neizpolnjevanju dolžnosti do zavarovanja.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu mora zaradi tega izpomeniti statut § 197. Dosedaj se je torej plačevalo po 6 par od vsakih 100 Din zavarovane mezde, po novi naredbi pa se bo plačevalo 7 par (pomnoženo namreč z nevarnostnim odstotkom). Prepričani smo, da se uprava osrednjega urada ne bo upirala povišanju, ker številke poslovanja tako jasno govore o potrebi sanacije socialnega zavarovanja, da niti debate ne more biti o tem, tembolj, ker so glavni krivci — neplačani prispevki.

Ob obletnici premirja . . .

V petek, dne 11. nov. je bilo 14 let, odkar je bilo po svetovni vojni sklenjeno premirje. Ta dan se slavi spomin žrtev in opomin za bratstvo narodov z dvominutnim molkom. Ob tej priliki so priobčili naši listi tudi primerne članke, polne gneva in srda na vojno in polne miroljubnosti. Človek bi doslovno veroval takim člankom in menil, da so taki članki res izraz ljudi in njih volje. In glavno, da se je na tako voljo tudi lahko za vsak slučaj zanesti . . .

Cujmo nekaj takih stavkov iz »Slovenskega Naroda«:

Nedvomno bi zdaj ne proslavljali premirja, če bi svet obmolnil dve minuti, preden se je spustil v največjo zgodovinsko blaznost; samo dve minuti bi se morali globoko zamisliti, spomniti se, da smo ljudje ter se vprašati po smislu in upravičenosti zverskega klanja, pa bi zdaj svet ne trpel tako na posledicah najstrašnejše človeške zablode. Kdor je danes ob 11. obmolnil ob tej misli, je pojmoval pravilno pomen mirovnega dne.

Mirovni dan pa moramo pojmovati tudi tako, da ga ne obhajamo le zaradi tega, da obmolnimo dve minuti; v globoki misli in bolečini zaradi nepopisnega gorja, ki ga je rodilo svetovno klanje — utihne vse, kot da zastrmi svet ob spoznanju, kako se je moglo človeštvo tako grozno spozabiti — toda moral bi tudi grmeti po vsem svetu vsaj dve minuti glas: Vojna je zločin!

Zakaj vendar prijatelji miru in zagovorniki človečnosti ne organiziramo pokreta zoper zverstvo, zoper atavistične izrodke in zoper najostudnejše divjaštvo, ki ga zagovarjajo le popolni divjaki brez trohice srčne omike?! Mir je še vedno ogrožen, ljudje se pa tega ne zavedajo dovolj. O uspehih neštetihih mirovnihih konferenc ne moremo govoriti. Kdor prouči nekaj poročil o teh konferencah, lahko sprevi, da se diplomati le pripravljajo o tem, katera država sme biti bolj oborožena. Da je vojna povsem nedopustna ter da nikakor ne sme biti več orožje sredstvo za reševanje mednarodnih sporov — o tem niso še razpravljali na nobeni seji,

kot da je mir le iluzija. Nihče še ni naglašal, da se nobeni državi ne bo treba braniti, ko bodo vse države razorožene, kajti, če ni napadalca, ne more biti tudi napada. Ne, na konferencah razpravljajo le v duhu povojnih pogajanj, kot da države »zmagovalke« le diktirajo »premaganim«, da naj molče, ko se one oborožujejo.

Tega človeštvo ne sme mirno dopuščati. Ljudje ne smejo več prepuščati svoje usode v rokah maloštevilnih, brezvestnih posameznikov! Ljudstvo naj spregovori! Tisti, ki bi se pa radi krali, se naj zbero pod orožjem ter se naj pokoljejo! Če smejo nekateri svobodno, brez kazni, hujskati na vojno, si morajo ljudje vzeti pravico, da propagirajo mir ter odločno nastopijo zoper zločinstvo! Da, ljudje so vedno pripravljene delati, ustvarjati materialne dobrine, tudi z žrtvami, toda nihče jim ne bo več mogel dopovedati, da morajo klati zaradi nekih idealov in da morajo sovražiti sebi enake ljudi, ki so prav tako nedolžni. Proč s frazami, odkrito si pogledimo v oči! Da, res, ljudje hrepene po svobodi, toda ne žele jih po krvi! Ne jemljite ljudem kruha, ne govorite jim o idealih, katerih niti sami ne razumete, ne kratite jim svobode mišljenja, ne vzgajajte jih v imenu plemenitosti v divjake — pa se bo vse uredilo brez klanja!

Samo dva trenutka še obmolnimo, da bomo potem tem silnejše dvignili glas, pred katerim bo utihnilo vse drugo, glas, ki bo pretresel svet do temelja, ki bo triumfalni klic zoper reakcijo, nasilje ter zločinstvo: **Zahtevamo mir!**

Kaj, ali niso to izjave, ki bi lahko jamčile, da res ne bo »NIKDAR več VOJNE«?

Ali čujmo »Slovenca«, ki je v tem oziru znan še iz leta 1914 in sledečih, in ta piše istega dne v uvodniku:

Doma in po svetu.

Seje Delavskih zbornic v Beogradu. Dne 2. decembra se je vršila seja centralnega tajništva Delavskih zbornic v Beogradu. Dne 3. in 4. decembra pa se vrši plenarna konferenca Delavskih zbornic.

Za hrastniške žrtve rudarske nezgode je ljubljanski občinski svet odobril 6000 Din podpore.

Socialni problemi. JRKD je imela anketo svojega socialnega odseka v nedeljo v Ljubljani. Razpravljala je zlasti o socialnih razmerah in socialnem zavarovanju ter o stanovanjskih najemninah. Anketa je imela namen, kakor je rekel minister dr. Kramer, da se pojmi razčistijo. Poročevalec o stanovanjskih najemninah je navajal, da so stanarine neurejene in previsoke. Navedel je, da znaša današnje obdavčenje stanarin 26 odst., dočim je znašalo pred vojno 4 odst. Če pre-jema hišni gospodar na mesec 1500 dinarjev najemnine, mu ostane danes 1121 dinarjev, ker plača le 379 Din davkov. Pred vojno se je obrestoval zazidani kapital po 2 do 3 odst., danes se obrestuje po 8 do 10 odst. (in več!). Referent I. Tavčar je predlagal resolucijo, o kateri so široko razpravljali. O socialnih problemih je govoril D. Kosem. Iz časopisnih poročil ne moremo posneti, kaj je zahteval poročevalec v predloženi resoluciji, razen, da se naj socialno

»Človeštvo se je takrat (l. 1918 namreč) po pravici izpraševalo, čemu štiri leta nepretrganega ubijanja, trpljenja v jarku in doma zatajevanja in strahovitega moralnega propadanja? Kje so danes tisti, ki so nam potisnili orožje v roke? Ali bi se ne dali mednarodni spori rešiti z mirno poravnavo? Če pa je že do tega moralo priti, naj bo božja volja. (!!) Toda nikdar, nikdar več. (Tudi proti božji volji?) To je bil nauk štiriletnega klanja in če bi ga človeštvo ne bilo nikdar več pozabilo, bi ta sad svetovne vojne morda odtehtal njene strašne žrtve itd.«

Božja volja je bila svetovna vojna, in zdaj se bo celo »Slovenec« boril ob naši strani in ob strani vseh za svetovni mir in pobratimstvo, za sožitje narodov in spravo, za miren napredek in razvoj, četudi bo morda božja volja drugačna?!

Napredek vsekakor. Mi bi samo želeli, da bi tedaj, če bi kdaj hotelo priti kaj strašnega — kar pa skrbimo, da ne pride nikdar več — bili ljudje okrog teh dveh listov istih misli kakor so bili te dni in da bi res vedeli in se tudi dejansko ravnali po tem: Nikdar več vojne! Za prijateljstvo in mednarodno solidarnost vseh narodov in njih državnih tvorb!

S—s.

zavarovanje — decentralizira. Ob tej priliki poudarimo še enkrat, da to vprašanje ni tako enostavno. Problem socialnega zavarovanja za bolezen, nezgodo, starost in onemoglost ter nezaposlenost je zadeva vse države, zato mora pri urejevanju teh socialno-političnih problemov biti podana garancija, da se ne omogoči »avtonomnim« zavodom možnost konkurence, kateri zavod naj bolj pospešuje reakcijo in poslabševanje zavarovanja. V tem tiči velika nevarnost, ki se je morajo prav dobro zavedati organizirani delavci in namščenci. Sicer je pa JRKD danes edina stranka v narodni skupščini, pa naj stori prav!

Kje še zaslužijo. Tovarna topov in vojnega materiala Schneider-Creuzot je lani »zaslužila« 25.5 milijonov, predlanskim pa 26.1 milijonov frankov. Dividenda znaša 100 fran-

Zimsko blago

kupite najbolje in poceni samo v

J. Trpinovem bazarju

Pravda o »Jugoslovanskem železničarju«

»Kako so gospodarili internacionalci z denarjem jugoslovanskih železničarjev?« — Končna sodba.

Včeraj je prišla iz Zagreba od najvišjega sodišča Stola sedmoredna sodba v tiskovni tožbi 15 železničarjev, odbornikov »Podpornega društva žel. delavcev in uslužbencev« v Mariboru proti uredniku »Jugoslovanskega železničarja« v Ljubljani, g. Severju Hrabroslavu radi klevete, ki jo je objavil ta list pod gornjim naslovom v posebni izdaji 31. decembra 1929. Po triletnem pravdanju je bil ta proces, v katerem je zastopal tožeče odbornike odvetnik g. dr. Avg. Reisman v Mariboru, sedaj definitivno končan. Najvišje sodišče je namreč pri-tožbo urednika Severja zavrnilo in potrdilo sodbo deželnega sodišča v Ljubljani, s katero je bil urednik »Jugoslovanskega železničarja« decembra 1931 obsojen radi žalitve 13 odbornikov »Podpornega društva« na 3000 Din denarne kazni, oz. 50 dni zapora in v plačilo zasebne odškodnine Din 5000 ter vseh stroškov.

Z velikim veseljem beležimo zadoščenje, katero so prejeli odborniki »Podpornega društva« po tem težkem triletnem boju za čast pred sodiščem in bomo o zadevi obširneje poročali v prihodnji številki.

Vsem, ki so sodelovali pri »Podpornem društvu« in so bili ravnotako prizadeti z žaljivim člankom, naše iskrene čestitke!

Resnica in pravica je zmagala!

kov na delnico. Mednarodne oboroževalne industrije se gospodarska kriza ni dotaknila. Zaradi tega tudi neprestano vojno hujskanje po vseh deželah; ne gre za »varnost« narodov, ampak za dobičke moralne industrije. Samo poštno mišljena razorožitev more napraviti konec temu ropanju narodov in držav.

Fašizem priprava za boljše življenje. Avstrijski »Heimatschützer« je imel shod v Mödlingu. Rekel je, da je nacionalni socializem priprava za boljše življenje. S svojo demagogijo priteguje vse manjše stranke meščanske sredine, prepoji z obljubami, ki jih ne more izpolniti in s tem jih požene prav na radikalno levico.

Vajenci ne smejo delati čez uro. Na Čehoslovaškem je dne 12. septembra 1932 razsodilo delavsko sodišče, da vajenci ne smejo delati čez uro. Vajenec je bil odpuščen zaradi zanemarjanja obiska vajeniške nadaljevalne šole. Oče je tožil, da se mora odpust preklicati, ker je učenec zanemarjal šolo, ker je delal čez čas do 11. ure ponoči. Sodišče je razsodilo, da je vajeniško delo čez uro prepovedano in kaznjivo, ter prisodilo vajencu za to delo znatno višjo odškodnino, kakor jo je firma plačala.

V Vatikanu kade avstrijske cigarete. Vatikan je dovolil carine prost uvoz avstrijskih cigaret. Naročajo pa večinoma boljše vrste cigaret.

Na Španskem bodo razdelili ve-leposesti. Zlasti po zadnjem uporu španskega plemstva je vlada zaplenila mnogo zemlje. Za razdelitev je doslej določenih okoli en milijon petstotisoč hektarjev zemlje. Ta po-

Ecce homo — glejte človek!

Iz kronike trpljenja:

Na fronti — revirjev TPD Hrastnik, dne 30. novembra 1932 jutraj v bitki za vsakdanji kruh: 6 mrtvih, 3 težko ranjeni.

1. Drnozg Martin, star 47 let, oženjen, oče dveh otrok.
2. Jazbinšek Ignacij, star 35 let, oženjen, oče dveh otrok.
3. Skornšek Franc, star 32 let, oženjen, oče dveh otrok.
4. Spajzar Vinko, star 23 let.
5. Babič Janko, star 27 let.
6. Arhac Blaž, star 30 let.

»Pozdravljen rov.« so v mislih podzvestno izrekli rudarji, ko jih je jutraj zgo-daj objel s svojimi molčecimi, nepremičnimi rokami. »Pozdravljen, dasi bo zopet poton danes moj obraz, žuli bo debelejši na rokah in hrbet bo še bolj sključen, ko bom jemal črni diamant, tisočere kalorije, da ogrejem z njimi neštete, da požinem z njimi vlake, parobrode, stroje vseh vrst, da razsvetli z njimi noč, da nakujem cekine tistim, katerih je lastnina ta rov — svojim mladikom, otročičkom dragim, ženi ljubljeno, spremljevalki moji, materi in očetu, od trpljenja in stradanja onemoglim in da sebi zaslužim košček črnega kruha. In ti, rov, dasi mrk kakor žrelo okameneloga zmaja, ne stresaj nozdrvi, da ne zbesni nepoznana

sila. Zakaj slabo je zavarovana in jokali bi otročički, mladike naše in žene, ki so nam darovale svojo mladost. In kruha bi ne imeli več, zakaj na zemlji so bitja, ki ne poznajo gladi in našega trpljenja. Rov pa je molčal in zijal in požiral neštete, ki so venomer izginjali v njegovo žrelo.

Krik obupa, groze, smrti je zavihral po rovu, se odbijal ob trame in odmeval v neštetihi odmevih:

»Rešite se...«

Zgrabil je tak krik za grlo slehernega v rovu. Izbil mu iz rok kramp in ga pognal iz rova. Ali, oblak dima, pljuča grizečega, kri ustavljaljočega, je zapretil in mnogi so omahnil.

»Bežite... Rešite se...«

Krik je odmeval po rovu vedno bolj zamlotko, kakor sam zaduščen od dima. Dim pa, v katerem je bil smrtonosni plin, ki ga je rodil premog pri svojem nepopolnem duševnem gorenju, ki ga je vrgla eksplozija bencinskega motorja, takozvani monoksid, je napajal vse, ki so onemogli. Nepoznana sila, ki je bila premalo zastražena, je zbesnela. Kje je tisti, ki bi moral zastražiti in stražiti tisto nepoznano silo? Že 21 let vozijo motorji na bencin po ro-vih — brez počitka, brez popravila? Zakaj? ... Da zlomijo, ko omagajo na svoji poti, življenje človeka-rudarja?

Doma, v bornih stanovanjih mati nali-va kavo, slabo z mlekom pobarvano, svojim otročičkom. Otročički jedo. Tenek je kruh, ki ga močijo v kavo.

»Kdaj pride očka, mamica?«

»Ko bo večer. Le pridni bodite!«

In drobne glavice se potope k skode-lici, jezik okuša kavo, a možgani slikajo očetovalo sliko, da se licee nasmehlja in jezik spregovori:

»Poigrava se, ko pride očka.«

»Truden bo,« odgovori najstarejši.

»Vsakikrat se poigra, čeprav je truden,« odvrne najmlajši.

Tedaj pa je nenadoma, kakor ogromen zmaj, završalo po zraku, udarilo na okna, na vrata.

Prebledeli so obrazi otročičkov, obraz mamice je posivel, a oči so osteklenjele.

»Mamica,« so zakričali otroci in se stisnili k nji. Ona pa jih je objela, vsa v obupu in izrekla srce trgajoče:

»Nebeški Bog, pomagaj!«

Šest mrtvaških odrov je v revirjih. Ovenčani so s cvetjem, obloženi s svečami. Stotine in stotine sotrpinov jim izrekajo zadnji pozdrav. Bolečina je na obrazih, v očeh, v prsih. Nekaj drži srce z mrzlo roko in ga stiska, stiska. Bled, s solzami orosen obraz žene-vdove, ki se sklanja nad svojim ponosom, spremljevalcem po trnjevi poti življenja, biča vseokrog z molččo resnico: Komu si dal, dragi, svoje življenje? ... Služil si košček otročičem, meni in sebi, a grude onim, ki niso imeli volje in časa, stražiti nepoznane sile...

S solzami obupa pada ta obtožba na revirska tla...

Glej detece! ... Gleda očeta v voščeni obraz tam na odru. Sviti sveč se motno blesti na voščenenem čelu. Široko so odprte otrokove oči. V njih je vprašanje:

»To si ti, očka moj? ... To si ti? ... In nič več ne pobožaj moje glavice, nič več

se ne poigraj z menoj? Očka? ... Očka? ... Kdo bo prinesel kruha, očka? ... Kdo bo prinesel premoga, očka? ... Mrzlo je in na-ša soba je mrzla. ... Kaj res niso hoteli za tvoje žulje, za tvoje veliko, dolgoletno delo ničesar več plačati, kakor samo tisti tanki košček kruha? Kaj res niso hoteli iz boga-tih kalorij, ki si jim jih nakopal v dolgih letih, ničesar dati, da bomo imeli, ko odideš? ... Očka... Kje je pravica, kje ljubezen do bližnjega, kakor uči gospod ka-teteh v šoli? ...

Očka pa je molčal, voščeni obraz je motno odseval v svitu sveč, v zraku pa je ležal jok...

Tam zunaj na cesti pa je več rudar-jev stisnilo pesti, se pogledalo v oči in molk za stisnjenimi ustmi je rekel:

»Ali naj bomo tudi mi na vrsti?«

In zopet je rekel molk za stisnjenimi ustmi:

»Ne... Tisti, ki štejejo dividende, naj izpopolnijo varnostne priprave, naj izvršijo zakon, ki ukazuje varnostne napra-ve... In mi bomo, skupno kakor jeklo po-vezani, to zahtevali...«

Krste so bile spuščene v grob. V skup-ni grob, kakor se spodobi na bojnem polju, v težki bitki padlim. Množica sotrpinov jih je pospremila, in pri grobu so v srcih pri-segli: Prepuščeni smo sami sebi, zato po-dajmo si roke v tesno, jekleno, sodružno vez. V nas samih je naša rešitev, kakor je le v nas samih pomoč sirotam in vdovam pravkar pokopanih.

Grude, padajoče na krste v grobovih, so zamlotko bobnele, kakor bi pozivale:

Glave kvišku, rudarji! Ecce homo!

—uk.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

sestva so pripadala večinoma monarhističnim plemskim rodbinam kot fidejkomisna posest.

Avtomobilski tovarnar Ford v Ameriki je bil operiran na slepiču. Mož je star 69 let. Ford je znamenit zaradi svojih produkcijskih metod in ker naglašja, da je treba delavce dobro plačevati.

Iz seje Delavske zbornice.

Na seji upravnega sveta Delavske zbornice, dne 29. novembra 1932, je s. Čobal poročal o postopanju Trbovelske premožkopne družbe, ki je pričela v Zagorju nastavljanje v službo kmečke fante, medtem, ko čaka tam nad 400 brezposelnih in poklicnih rudarjev na delo. V tej stvari je pri generalni direkciji v imenu zbornice posredoval, pa so mu rekli, da tam o tem nič ne vedo, ter obljubili, da se to vse popravi. Rudarji so vsled tega izredno razburjeni in so nekaterim novim kmečkim rudarjem zagrozili, da jih napode. Shodi rudarjev so izredno dobro obiskani.

O pomožni akciji je poročal tajnik s. Uratnik. Delavska zbornica je aktivno sodelovala pri izvedbi pomožne akcije. Na poseben poziv se je izmed 80 podjetnikov v Ljubljani izjavilo 60, da so pripravljene za pomožni fond prispevati, medtem, ko jih je 20 vsako sodelovanje odklonilo. Tudi delavci bodo prispevali v dotičnih podjetjih. V Ljubljani, v Mariboru in Celju je akcija avtonomna, medtem, ko je za vse ostale kraje centralizirana in se vodi iz Ljubljane ven. Izgleda, da bo Maribor tudi letos pri vsej stvari največ pokazal. Pod pritiskom močnega delavskega pokreta in dokaj jake socialne politike ter izredno ugodne konjunktore tekstilnih tvornic se utegne tam največ nabrati. Dve večji industrijski podjetji sta obljubili vsaka po Din 100.000.—. Nekateri dajejo po Din 10.000.— itd. Iz zneska Din 30.000, ki ga je določila zbornica za vso banovino, bo odpadlo na Maribor tudi okoli 10.000.—.

Krščanska socijalna zveza je proti pomožni akciji. Žužek, leader krščanskih delavcev, je na seji Delavske zbornice protestiral proti temu, da je zahteval zbornični tajnik od vlade na znani anketi, da uvede zakonito brezposelno skrbstvo, tako, da bi prispevali v ta namen država, delodajalci in delavci, in da bi se tako beračija izpremenila v pravico, s čudno motivacijo, češ, da tajnik ni bil upravičen nastopati v imenu vsega delavstva. Bil je izredno duhovit ter zastopal mnenja, ki so principijelna in radi katerih bi se bil on desnemu krilu svoje katoliške akcije za vse večne čase zameril. Povedal je tudi, da je njegova organizacija s posebnimi okrožnicami pozvala neorganizirano delavstvo, da naj za organizacijo pomožne akcije ne prispeva. Včasih je ta katoliška organizacija delala marsikaj tega, kar je pa sedaj storila, pa od nje nismo pričakovali.

Ljubljana.

Za nezaposlene. Ljubljanski občinski svet je sklenil izvesti dne 3. in 4. decembra pobiralno akcijo za nezaposlene. Prispevke bodo pobirali magistratni uslužbeni. Poleg tega se namerava organizirati pobiranje prostovoljnih prispevkov skozi štiri mesece pri delodajalcih in delavcih. Delodajalci bi prispevali po 4 Din na mesec, delavci po 2 Din. Iz poročila pa ni razvidno, ali plačajo podjetniki za vsakega delavca po 4 Din ali samo enkrat zase. V nasprotnem primeru bo delavstvo socialno bolj obremenjeno pri tej potrebni akciji, dasi je njega socialni položaj že silno slab.

V ljubljanskem občinskem svetu je na seji v sredo omenil podžupan profesor Jarc, da te dni slavi ljub-

Zmaga železničarjev mariborske kurilnice pred višjim dež. sodiščem v Ljubljani.

Štrajk iz marca 1928. — Železničarji Krajnik, Hartberger, Glaser in Lavrenčič morajo dobiti pokojnino z dokladami vred.

Meseca junija t. l. smo v našem listu poročali, da je okrajno sodišče v Ljubljani ugodilo tožbam železničarjev mariborske kurilnice Ivana Krajnika, Franca Hartbergerja, Blaža Glaserja in Ivana Lavrenčiča, ki so tožili državni zaklad, oziroma železniško upravo, da jim mora plačati pokojnino iz provizijskega fonda bivše južne železnice ter draginjske in rodbinske doklade, ker jih je direkcija meseca aprila 1928 neopravičeno kazensko odpustila brez pokojnine.

Štrajk v kurilnici državne železnice.

Marca 1928 so se namreč delavci v kurilnici drž. železnice v Mariboru radi raznih odtegljajev tako razburili, da so zapustili delo in demonstrirali pred pisarno načelnika kurilnice. Žel. uradnika Rojko in Vokač sta namreč v službi poneverila velikanske vsote denarja, a železnica je hotela to zgubo dveh nezvestih uradnikov enostavno odtegovati delavskim zaslužkom. Kar po več sto Din so odtegnili posameznim delavcem. Zmanjšane so bile premije in končno ustavljeno delovanje skladišča živila, kjer so dobivali železničarji cenejša živila.

Odpust delavcev.

Radi teh demonstracij je železniška uprava 14. aprila 1928 odpustila 7 železničarjev kot glavne krivce, med njimi gori navedene, ki so si že pridobili pravico do pokojnine, a železniška uprava jim iste ni hotela plačati, češ, da jim ista vsled kazenskega odpusta ne gre.

Vse prošnje in pritožbe na žel. upravo so bile zamen.

Tožbe.

Vsled tega so se delavci, ki dejansko niso ničesar zakrivali, razen da so bili nekateri vodilnejši funkcionarji v železničarski strokovni organizaciji, odločili leta 1931 za sodno pot. Po odvetniku dr. Avg. Reismanu iz Maribora so vložili leta 1931 proti žel. direkciji, oz. državnemu zakladu, kot njenemu predstavitelju tožbe za izplačilo vse zapadle pokojnine od odpusta naprej, ki so znašale za vsakega preko 10.000 Din. Po dveh letih pravnih, ko je bilo zaslišanih nad 30 prič, so naši železničarji na celi črti zmagovali najprej pred okrajnim sodiščem v Ljubljani.

Zmaga pred višjim deželnim sodiščem.

Železniška uprava pa se s temi sodbami ni zadovoljila, ampak je vložila po drž. pravobranilstvu prizive na višje dež. sodišče v Ljubljani. Razsodbo II. instance so v železničarskih krogih pričakovali z največjo napetostjo, ker imajo med tem že nove slučaje, ko so bili železničarji odpu-

ljenjski občinski svet petletni jubilej, kar obstoja sedanji občinski svet. Priporočal je, da se izda o petletnem delu posebno spominsko delo. Misel je dobra. V tem spominskem delu bi pa vsekakor bilo treba omeniti gospodarsko stran, to je, s kakšnimi pomočmi je občinski svet delal, s kakšnimi dohodki je bilo mogoče ustvariti občino — aktivno. Prav iz poročil občinskega sveta vemo, da imajo hišni posestniki ogromne dobičke, dočim so konzumenti ogromno obremenjeni po mestnih davščinah. Zaradi objektivnosti je to potrebno.

Maribor.

Sprememba v vodstvu Mestne hranilnice. Minuli petek je bil na seji upravnega odbora Mestne hranilnice na mesto pokojnega dr. Jerovška izvoljen za predsednika ravnateljstva urar in hišni lastnik g. Bu-reš, ki spada h skupini JRKD; za predsednika upravnega odbora pa g. Vladimir Pušenjak, ki pripada skupini katoliške akcije. Mesto podpredsednika ravnateljstva je obdržal s. Viktor Grčar, za podpredsednika upravnega odbora pa je bil izvoljen ing. Dračar, ki je tudi predlagal sprejem gornjih kandidatov. Katoliška akcija je torej izgubila v ravnateljstvu en glas, zato pa je dobila predsednika v upravnem odboru. Hujšega ni bilo.

Uspelo predavanje »Svobode«. V sredo, dne 30. novembra je predaval g. dr. Josip Vrtovec o »Razvoju plodu v materinem telesu«. Predavanje, ki se je vršilo v dvorani Delavske zbornice, je nadvse lepo uspelo, zlasti je bila to pot udeležba velika, dvorana je bila do zadnjega kotička napolnjena. Gosp. predavatelj je na zelo poljuden način s pomočjo filma obrazložil procese, ki

šeni brez krivde na podoben način brez pokojnine. Te dni je prejel zastopnik železničarjev g. dr. Avg. Reisman sodbe višjega dež. sodišča, ki je vse pritožbe železniške uprave zavrnilo in v celoti

potrdilo prve sodbe.

Kaj pravi višje dež. sodišče?

V obširnih razlogih sodb je višje dež. sodišče med drugim ugotovilo sledeče:

1. Dne 14. aprila 1928, ko so bili železničarji odpušteni, je veljal za službeno razmerje bivših uslužbencev južne železnice v Mariboru še vedno delovni red južne železnice z dne 17. 4. 1903. Za odpust železničarjev glede presoje pravnoveljavnega odpusta je torej merodajen le ta delovni red.

2. Po tem delovnem redu bi smela železnica odpustiti delavce kazenskim potom najpozneje tekom enega tedna, ko je s preiskavo ugotovila krivce demonstracije. Poročilo preiskave je prišlo k direkciji 7. 4., a odpust so izvršili šele 14. 4., torej že po preteku enega tedna in vsled tega prepozno.

3. Glede voditeljev, skupinovodje Hartbergerja, pa je še ugotovljeno, da pri demonstracijah sploh ni aktivno sodeloval.

Naloga skupinovodje v slučaju štrajka?

K temu pa je višje dež. sodišče še pripomnilo celo ugotovitev, kakšna je dolžnost skupinovodje ali delavskega zaupnika v slučaju štrajkov ali demonstracij v podjetjih. Sodba namreč pravi:

»Od tožnika (F. Hartbergerja), ki je v kurilnici skupinovodja, ni zahtevati, da bi v slučaju, če odidejo vsi delavci demonstrirati, sam ostal v kurilnici, kjer itak ne more sam ničesar delati in bi tako izzval le zasmeh svojih tovarišev. Če je potem, ko so mu vsi delavci odšli, tudi sam šel gledat za njimi, in se obnašal popolnoma pasivno, v tem njegovem postopanju še ni videti neopravičene zapustitve dela, ko je postalo vsako delo brez tožnikove krivde nemogoče.«

Krivica se popravlja.

Iz navedenih razlogov vidimo, kako neutemeljeno so takrat v mariborski kurilnici vrgli na cesto 4. dolga leta pošteno službe železničarje, družinske očete, ne da bi jim dali težko zaslužen boro pokojnino. Krivico mora sedaj po tolikih letih popravljati sodišče in železničarji že štiri leta zastoj čakajo svoje zaslužke. Železničarji trpijo, državi, ki je itak tudi sama v težavah, pa je s temi tožbami napravljena velikanska škoda z ogromnimi stroški.

se izvrše v materinem telesu od oploditve pa do rojstva. Pokazal je, kako vplivata alkohol in nikotin na plod, kako nastajajo dvojčki itd. Za svoja izvajanja je g. dr. Vrtovec žel od hvaležnih poslušalcev obilo zasluženega priznanja.

Kaj pa delajo brivski pomočniki in pomočnice? Podružnica svobodne strokovne organizacije brivskih pomočnikov in pomočnic je nedavno tega obdržala svoj članski sestanek. Na tem sestanku so briljirale s svojo odsotnostjo — pomočnice damskih frizerskih salonov. Izgleda, da so one najbrž tako dobro plačane in preskrbljene, da sploh ne rabijo nobene organizacije več. Seveda se mnoge zanašajo na to, da bodo tudi še v bodoče s tkzv. »fušanjem« ob nedeljah imele stalen postranski zaslužek. Pa se najbrž le motijo, revice. Ženskega naraščaja je v naši stroki toliko, da bo v najkrajšem času delovni trg do skrajnosti natrpan. Potem pa bodo sledile odpovedi in najbrž tudi postranskega zaslužka ne bo več, ker bodo lastniki salonov zahtevali nedeljsko delo. Takrat bo ioj, trpeli pa bomo vsi. Tovarišice, ki se ne zavedajo potrebe organizacije, ki delajo na svojo roko ob nedeljah, škodujejo sebi in celoti. Ko se bodo tega pozneje enkrat zavedle, bo prepozno. — Tovarišice, organizirajte se, saj vam je organizacija prav tako zelo potrebna, kot slehernemu delavcu. Vzemimo si za vzgled druga mesta: Celje, Ljubljano, Zagreb itd. Ponemod so naši tovariši stoodstotno, t. j. vsi, organizirani. V organizacijo, dokler je še čas, solidarni in složni si bomo priborili boljše bodočnost.

Odbor.

Mestni magistrat bo te dni izdal posebne bloke za miloščino beračem. Ko bodo ti bloki v prometu, bo beračenje po hišah prepovedano.

Proti revmatizmu

bolečinah v kosteh, zbadanju, išiasu, zobobolu, glavobolu

se priporoča MASAŽA

za masažo je

ALGA

Steklenica Din 14.—. Oglas reg. pod S. Br. 75.802 1932

Za Miklavža priredi plesna šola Delavskega kolesarskega društva plesni venček, ki se bo vršil v nedeljo, dne 4. decembra ob 19. uri v Gambrinovi dvorani. Godbo oskrbi lastni društveni orkester. Dobrodošli vsi člani in prijatelji društva.

Danes, v soboto, vsi k MIKLAVŽEVEMU VEČERU

mariborske »Grafike«, ki prične ob 20. uri v dvorani g. Sluga (preje Ilgo) v Studencih.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Za šolsko decu kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Trbovlje.

Rudarji v boju proti redukcijam. V ponedeljek, dne 28. novembra t. l. se je vršil v dvorani Del. doma jako dobro obiskan shod »Zveze rudarjev Jugoslavije«. Na shodu sta poročala ss. Arh in Pliberšek o nameranih redukcijah pri TPD, katera namerava iz svoje dobičkaželnosti odpustiti vse one rudarje-kopače, ki ne delajo v jami ter jih nadomestiti z mlajšimi in cenejšimi delavci. Ako bi se ta njen načrt izvedel, bi bilo samo v Trbovljah prizadetih okrog 350 družinskih očetov, ki so gromadili družbi skozi 10 do 30 let dobiček, sedaj jim pa ista obeta za njih pridno in vztrajno delo, da jih vrže na cesto brez vsake penzije. Je namreč več kot gotovo, da bi vsled pasivnosti Bratovske skladnice ne mogli dobiti vsi odpuščeni pokojnine. K besedi se je oglasil tudi vodja narodno-socialne strokovne zveze g. Štruc, kateri je začel udarjati na stare strune o enotni fronti proletarijata. Mi moramo temu slavnemu zastopniku samo povedati, da je proletarijat imel in še ima svojo enotno fronto, samo on in še nekaj njegovih bližnjih so isto zapustili in šli v meščanski tabor, kjer zavedni delavec nima ničesar iskati. Danes pa nam od tamkaj čivkajo o delavski enotnosti, katero so sami iz svoje nezavednosti in po naročilu drugih začeli prvi razbijati. Čudimo se, da ti narodno zavedni gospodje še niso prišli toliko k sapi, da bi dopovedali gospodom v njihovem taboru, da je vendar škandal, če si tuja družba upa z našimi državljani tako postopati kot to namerava TPD. Zakaj odločujoči narodni gospodje, ki imajo absolutno moč, ne napravijo konec trpljenju našega delavca? Na shodu je bila tudi sprejeta resolucija, katera je bila med tem že odposlana na merodajna mesta, da se to nečuvno postopanje TPD. prepredi. Delavstvo je odločeno, da se bo bojevalo za svoje pravice do skrajnosti, branilo, obenem pa jačalo svojo bojovno organizacijo, zavedajoč se, da je v slogi moč.

Prireditve »Svobode«. V ponedeljek, dne 5. decembra priredi podružnica »Svobode« ob 5. uri popoldne v dvorani Delavskega doma Miklavžev večer. Darila se sprejemajo v pisarni Delavskega doma.

Dramatični odsek »Svobode« priredi v nedeljo, dne 11. decembra ob pol 4. uri popoldne v dvorani Delavskega doma gledališko predstavo. Uprizori se veseliga s petjem v 4. dejanjih »On in njegova sestra«. Cene prostorom običajne. Kdor se hoče enkrat pošteno zabavati, naj ne zamudi te prilike.

Senovo.

Riziko dela. Minulo sredo, dne 23. novembra t. l. je rudarju Mihi Golobu v jami na Reštanju zlomilo nogo. Nesrečni Golob je bil pred par meseci žrtev zavrtnega napada. Ko se je v temi vračal domov, sta ga dva zločinca napadla z nožem in koli. Vsled tedaj zadobljenih težkih telesnih poškodb je moral v bolnico, odkoder se je šele pred mesec dni vrnil domov. Sedaj ga je zopet doletela huda nezgoda. Po šestih mesecih, odkar imamo novega obratovodjo, je to prva nezgoda težjega značaja, ki se je dogodila v našem rudniku.

Kranj.

V purgarskem Kranju se delavstvo počasi prebuja. O tem nam pričajo razne prireditve, posebno zadnji čas dramske predstave. Dne 6. novembra smo si ogledali »Hlapca Jerneja«. Obisk s strani delavstva je bil dober, a bi bil še lahko boljši. Izostali pa so vsi meščani. Sodrugi, pri delavskih prireditvah lahko vidite, da vas gospodje, katerim vi znošite vse težko zaslužene pare, nočejo poznati. Pri nakupovanju (za pultom) se nam sladkajo, drugače pa nas ne poznajo. Delavci, spreglejmo že enkrat in vrnimo jim milo za drago! Imeli smo že delavski konzum, a na žalost je kupovalo v njem samo nekaj zavednih sodrugov. Seveda na ta način ni šlo in nekega dne konzuma ni bilo več. Take so posledice, ako delavci in delavke spijo spanje pravičnega, namesto da bi korakali združeni v svobodni delavski strokovni in kulturni organizaciji.

»Svobodaš«.

Leše pri Prevaljah.

Rudarji v boju za vsakdanji kruh. Da ne bodo čitatelji »Delavske Politike« mislili, da je nam rudarjem na Lešah z rožicami postlano, Vam pošljamo ta-le dopis. S 1. novembrom je bilo že 35 rudarjev poslanih na dopust, za Novo leto pa se obeta vsem še zaposlenim rudarjem brezposelnost, kajti v rovu Gustav bo premoža kmalu popolnoma zmanjkalo. Rudarji so zaprosili pri rav-

nateljstvu za dovoljenje, da bi smeli na lastno pest začeti iskati premog in se dokopati do nove žile. Ravnatelj je to dovolil in se zavezal, da bo, če bo premogovna plast vsaj en in pol metra debela in 20 metrov dolga, kopanje prevzela družba. Rudarji so se podali na delo in so že dva metra globoko pod zemeljsko plastjo zadeli na novo premogovno žilo. Izgleda, da poteka ta žila 300, če ne 600 metrov na daljavo; morda sega tudi še Premog se je spustil v globino. Vsled tega so rudarji predlagali ravnateljstvu, da bi se jim dovolilo kopati iz zunanje strani vodoraven rov do žile. To delo so pripravljali izvršiti na svoj riziko, podjetje pa naj bi dalo les in tračnice. Podjetje pa je ta predlog zavrnilo in izjavilo, da bo že samo pustilo kopati, vendar pa samo z dvema delavcema, čeprav bi jih bilo pri tem delu lahko zaposlenih enajst. Če bi podjetje sprejelo predlog rudarjev, bi bilo v najkrajšem času mogoče zaposliti vse rudarje. Zato nikakor ne moremo razumeti tega postopanja s strani ravnateljstva. Niti tedaj, ako gre rudar podjetju toliko na roko in koplje na svoj riziko, ne najde na nasprotni strani nobenega pravega razumevanja. Kruha bi radi, pa ga ne moremo dobiti, dokopali bi se radi do njega, pa se nam delajo nepremagljive ovire.

Sport.

SK »Svoboda« Maribor : SK »Čakovec« (Čakovec) 3 : 4 (3 : 3). Mislim, da ne trdim pretirano, če pravim, da je bila ta tekma ena najboljših in najostrejših tekem »Svobode« od njenega obstoja sploh! Zaigrali so, da jih človek skoraj ni več spoznal! Nekoliko o poteku tekme: »Svoboda« začne. V drugi minuti prvi njen gol, streljan po Pikiču. Nekoliko pozneje zopet strelja Pikič solo — drugi gol. 2 : 0 za »Svobodo«. Potem, 2 : 1, 3 : 1, 3 : 2, 3 : 3. Nekako v pričetku drugega polčasa strelja desna zveza »Čakovca« na zunanjo stran prečke, golman Sinković II odbije in žoga pade približno 2 dm pred golovo črto na tla — in sodnik žvižga gol! Gol, ki je odločil prvenstvo! Še par nevarnih situacij pred vrati »Ča-

V ovčji koži.

Spokorno ovčjo kožo je navlekla zdaj gospoda, ki nam tako veliko-dušno reže »duševni kruh«. Zgodil se je čudež: prelevili so se v angele, torej nekaj imenitnejšega je to, kot tisti dogodek, ki ga opisuje sv. pismo, da so se namreč angeli skazili v hudiče. Naš najsvetejši list je uvedel delavski vestnik, začel je pretakati s socializmom pobarvane krokodilove solze. Pravi pri vsaki priliki, da je cerkev na strani delavstva in naglašja, da je katoliški pokret pravzaprav naperjen proti kapitalizmu. V nedeljo smo zopet čitali, da se nasprotniki cerkve radi poslužujejo do skrajnosti obrabljene krilatice, da pridobe delavstvo, češ, da cerkev drži z bogatimi, namreč s kapitalisti. Nadalje trde gospodje v ovčji koži, da nasprotniki nimajo nobenega dokaza, da cerkev res drži s kapitalisti.

Mi pa, ki težimo za tem, da pridobimo delavstvo, saj smo vendar samo delavci, mi delavci torej pa predobro vemo, saj govori vsa zgodovina o tem, da je bila cerkev kapitalistična ustanova že zaradi tega, ker je bila vedno v službi kapitalističnega družabnega reda, in saj je bila glavna opora fevdalizma, ki sega tuintam celo v našo dobo, vemo torej, zakaj katoliški tisk hoče še vedno slepiti delavstvo in zakaj ne prestando trobenta, da bodo le krščanske ideje rešile svet.

Bojte se jih! — Povsod brizgajo ta jagnjeta opij, da bi še vedno uživalo ubogo delavstvo »duševni kruh«, da bi bilo duševno zasluženo, kajti duhovne sužnje je lahko zaslužiti tudi socialno in materialno. Zavedno delavstvo ve, zakaj je bil takšen krik, da je vera v Mehiki v nevarnosti, ko je vlada zaplenila ogromna posestva cerkveni gospodi, da bodo tudi delavci lahko uživali sadove svojega dela, ve, da so se bali za vero samo toliko, kolikor je bilo zaradi tega ogroženo njihovo gospostvo. Cerkev je že zdavnaj pozabila, da je Kristus rekel, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta. Vsa zgodovina nam dokazuje, da je cerkev vedno stremela po svetovni nadvladi, ne le tedaj, ko je postal lahko resničen kralj le tisti, ki ga je

kovca«, ki pa so ostala brez uspeha. Več kot polovico igre se je igralo v polju »Čakovčanov«. »Svobodin« napadalni trio (Pikič—Allmer—Breznik) je bil naravnost brezhiben. Odkril je boljše levo. Centerhalf je odličen, tudi centerhalf sta opravila svojo nalogo dobro. Od branilcev je boljši levi — golman na mestu. Takega borbenega razpoloženja želimo od naših »Svobodašev« še večkrat! Predtekma med mladina »Svobode« in »Železničarja« je končala z 1 : 3. Zmagal je »Železničar«. — bp.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

kronal papež, temveč tudi dandanes, ko pošilja misijonarje med naravna ljudstva, da jih duhovno zaslužni. In predobro vemo, da se v življenju izrabljajo vsi lepi nauki v najgrše namene. Vemo, da ima največ teh naukov v zakupu kapitalizem, Kristusovega pa sveta katoliška cerkev.

V tistem članku si drznejšo celo citirati papeževo okrožnico, češ, da so tudi takšni katoličani, ki zlorabljajo vero ter skušajo z njenim imenom pokriti svoja krivična, umazana dejanja. Okrožnica pravi, da so ti katoličani krivi, da se cerkvi očita, da drži s kapitalisti. Radi bi vedeli, zakaj se je baš pod krščanstvom razvil kapitalistični družabni red! Gospodje v ovčji koži nam naj bi tudi pojasnili, koliko je krščanstvo, odnosno katolištvo zajelo kapitalizem in zakaj ni v svojem dvatisočletnem gospostvu uveljavilo lepih Kristusovih naukov, saj je vendar imela cerkev dovolj časa! In naj se ne hvalijo, da je cerkev odpravila suženjstvo, kajti delavec je danes še bolj zaslužjen kot je bil v starem veku, ko je imel vsaj hrano, zdaj pa navadno ne zasluži niti toliko, da bi se enkrat na dan pošteno najedel. Tudi duhovne svobode delavec dandanes ne uživa, saj mu cerkvena oblast kaj hitro rada zamaši usta posredno ali neposredno.

Tiste rubrike, ki jih nazivajo delavski vestnik, pa naj raje prekrste v »opij, namenjen delavstvu«. Nikar se ne pretvarjajte v jagnjeta, saj vaša ovčja koža ni pristna.

Sol.

Vozički za lutke
Din 75, 120, 140
Gugalni konji
Din 98—, 110—

Sanke
enosedež. Din 70—
dvosedež. „ 80—
trosedež. „ 90—

Razen tega razl. igrače, darila in božični nakit najceneje pri

EKSPORTNA HIŠA „LUNA“

Maribor, Aleksandrova c. 19

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE.	Din 190—, 240— do 750—;
ZA DEČKE:	Din 200— do 330—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210— do 270—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130— do 150—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET.	Din 110— do 270—;
RAGLAN:	Din 320— do 650—;
HLAČE:	Din 90— do 180—.

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se boste uverili o resničnosti naših navedb. Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Vsi letni naročniki dobe **zastoni**

14 kratno originalno ameriško

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno **radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio“ Welt. Naroča se Administration der „Radio-welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 6% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 delavske domove, 2 v Trbovljah, kakor tudi 3 prodajalne in 2 gostilni v Trbovljah in 1 prodajalno in gostilno v Senovem pri Rajhenburgu, v katerih se oddaja blago najboljše kvalitete po najnižjih cenah. Član te zadruga lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino; delež znaša Din 50—, vpisnina Din 2.50.

NAČELSTVO.